

OXYETHIRA TAMPERENSIS MALICKY - TIETEELLE UUSI VESIPERHONEN

Harri Turunen

Heinäkuun 25. päivänä 1998 keräsin EH Tampereen Hervannasta, Suolijärven suon (peruskartassa nimellä Hupakankorpi) läpi virtaavan ojan (6819:331) rannoilta *Hydroptilidae*-heimon vesiperhosia. Kotiin palattuani preparoin keräämistäni yksilöistä kahdeksan koirasta.

Saman vuoden marraskuulla yksilöitä määrittäessä, totesi entomologiystäväni Esko Saarela niiden kuuluvan *Oxyethira* Eaton, 1873 -sukuun. Koiraiden genitaalit, jotka olivat hyvin tarkasteltavissa ilman niiden irti preparoimistakin, eivät hänen mielestään kuitenkaan sopineet mihinkään Euroopasta aiemmin tunnettuun *Oxyethira* -lajiin (Malicky 1983). Varmuuden vuoksi Esko Saarela teki sittemmin kahdesta koirasta genitaalipreparaatit, mutta sekään ei tuonut toivottua lisävalaistusta lajinmäärittäykseen. Siksi päätimme lähestyä tunnettua trichopteroologia tohtori Hans Malicky´a Itävallassa. Tiedustelimme kirjeitse hänen halukkuuttaan katsoa yksilöitämme, eikä aikaakaan, kun hän vastasi myöntävästi. Tammikuulla 1999 lähetimme sitten hänelle postitse kaksi koirasta tutkittavaksi. Kahden viikon kuluttua hän ilmoitti, että kysymyksessä on tieteelle ennestään tuntematon *Oxyethira* -suvun laji. Samalla hän tiedusteli lajinkuvauksen suorittajaa, johon vastasimme, että kyllä hän meidän puolestamme saisi sen tehdä. Heinäkuun lopulla 1999 saapui Malicky´lta kirje. Se sisälsi BRAUERIA-julkaisun tuoreimman numeron, jossa hän kuvaa useita tieteelle uusia vesiperhoslajeja ja alalajeja Euroopasta, Aasiasta ja Seychellien saarilta. Yksi näistä lajeista oli *Oxyethira tamperensis* Malicky, 1999. Seuraavassa hänen lajinkuvauksensa (Malicky 1999):

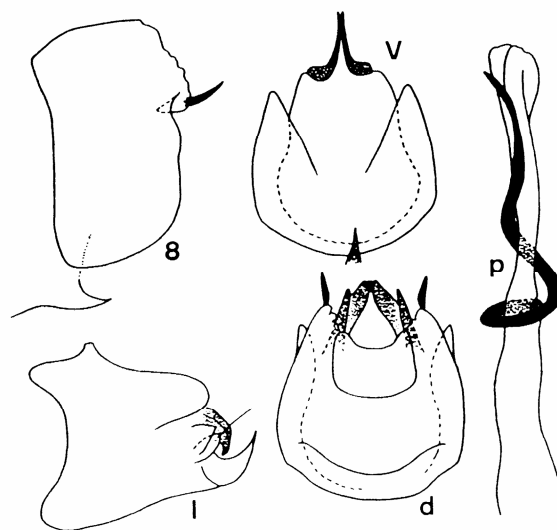
Oxyethira tamperensis n.sp. (Hydroptilidae)

Habitus wie in der Verwandtschaft üblich, Flügel dunkelgrau mit einigen weißen Flecken. VFL 2,5 mm.

M. KA: Der 7. Sternit hat einen mäßig langen ventralen Distalzahn. 8. Segment in LA annähernd rechteckig, mit einem nach innen gefalteten Lappen etwas über der Mittellinie der Kaudalkante, der einen scharfen, großen, nach oben gerichteten Dorn trägt. Das 9. Segment ist ziemlich lang, dorsal auf eine schmale

Spange reduziert, unmittelbar darunter aber mit einem großen vorspringenden Lappen der Basalkante, und mit einem noch größeren Lappen der Kaudalkante. Der Ventralrand des 9. Segments ist fast gerade und distal in eine große, scharfe, nach oben gerichtete Doppelkralle fortgesetzt. Ihr entgegengesetzt ist eine von oben kommende, aber deutlich kürzere Doppelkralle. Der Phallus hat keine Auffälligkeiten, die Paramere ist locker um ihn gewunden und nicht blattartig verbreitert.

Diese Art hat gewisse Ähnlichkeit mit Arten, die ebensolche Paare von Doppelkrallen haben, wie *O. delcourti* JACQUEMART 1973, *O. mithi* MALICKY 1975 und *O. tenuella* MARTYNOV 1924 (MALICKY 1983: 59), aber die großen basalen und kaudalen Lappen des 9. Segments unterscheiden sie von allen diesen. HT m und PT m: Finnland, Tampere, 25.7.1998, leg. Turunen & Saarela, in meiner Sammlung und in der Sammlung der Sammler.

Koiraan genitaalit (Malicky, 1999).

Elinympäristö

Elinympäristönä *Oxyethira tamperensis* -pikusrivikkäällä Suolijärven suolla on umpeenkasvavan isovarpurämeen läpi hitaasti virtaava oja, leveydeltään pari metriä ja syvyydeltään noin metri. Ojan pohja on liejua ja

Muuta

Muista ojalta tavatuista vesihyönteisistä mainittakoon immenkorento *Agrion virgo* L., punatyönkorento *Pyrrhosoma nymphula* (Sulzer) sekä vesiperhosista yleiset *Glyptotaelius pellucidus* (Retzius) ja *Rhadicoleptus alpestris* (Kolenati) sekä hieman paikoittaisempi *Oxyethira tristella* Klapalek.

Oxyethira tamperensis -yksilöt keräsin ilta-päivällä noin kello 15.00 - 16.00 välillä helteisessä auringonpaisteessa haavimalla ojan rantapengerin saraikkoo.

Oxyethira tamperensis on ilmoitettu tieteelle ja Suomen faunalle uutena lajina Suomen Hyönteistieteellisen Seuran ja Tampereen Hyönteistutkijain Seuran yhteiskokouksessa Tampereella 17.9.1999.

Kiitokset Esko Saarelalle ja Hans Malicky'lle.

Summary

In this article, the first finding of a caddisfly species *Oxyethira tamperensis* Malicky 1999 is reported. The species was described by Hans Malicky according to the specimen reported here. Eight male specimen were caught from Tampere in the biogeographical province of Tavastia australis (Ta) in Southern Finland in July 1998.

Kirjallisuus

- Malicky, Hans. 1983: Atlas of European Trichoptera. - Dr W. Junk Publishers, The Hague. 298 pp.
 Malicky, Hans. 1999: Neue Köcherfliegen aus Europa, Asien und von den Seychellen. - Braueria (Lunz am See, Austria) 26: 44-48.

Hupakankorven oja on *Oxyethira tamperensis* -löytöpaikka.

mutaa, rantapenger suoturvetta, vesi ruskehtavaa, mutta kirkasta. Vesikasvillisuutena siellä on mm. isoulpukkaa ja lummetta. Ojan rantavyöhykkeessä kasvaa löytöpaikan kohdalla runsaasti saraa, järviruokoa ja jokunen nuori koivu ja pajupensas, kauempana vesirajasta rämemäntyjä. Paikka on koko päivän aurinkoinen ja tuulilta melko hyvin suojattu.